

มหัศจรรย์ชันโรง

ผึ้งจิวแต่แจ๋ว

นางสาวนฤพิศ สุขสบาย เรียบเรียง
นางเนตนาภา บุญญา ข้อมูล

“ชันโรง (Stingless Bee)”

เป็นแมลงสังคมขนาดเล็กโดยพฤติกรรมเก็บน้ำหวานจากดอกไม้และละอองเกสรของพืชมาใช้เป็นอาหาร เช่นเดียวกับผึ้ง แต่แตกต่างจากผึ้งเพราะชันโรงไม่มีเหล็กใน จึงไม่สามารถต่อยศัตรูได้ ชันโรงมีการแพร่กระจายอยู่ในพื้นที่เขตร้อนและเขตกึ่งร้อน ซึ่งในปัจจุบันมีการสำรวจและรายงานการค้นพบชนิดชันโรงมากกว่า 400 ชนิด ใน 50 สกุลทั่วโลก โดยในประเทศไทยมีการรายงานพบชนิดชันโรง 40 ชนิด แต่ละชนิดพบมีการกระจายตัวอยู่ต่างกันไปในแต่ละพื้นที่ ขึ้นอยู่กับความอุดมสมบูรณ์ของแหล่งอาหารสภาพแวดล้อม อุณหภูมิและระดับความสูงของพื้นที่อาศัยจากระดับน้ำทะเล มีการแบ่งกลุ่มที่เรียกกันว่า “วรรณะ” ซึ่งมีหน้าที่ความรับผิดชอบต่างกัน แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม คือ

นางพญา เปรียบเสมือนหัวหน้าครอบครัว ตัวจะใหญ่กว่าตัวอื่น มีหน้าที่วางไข่ในถ้วยตัวอ่อนที่ชันโรงงานสร้างไว้ให้ นางพญาจะมีอายุอยู่ได้ 3-4 ปี หรืออาจจะนานกว่านั้นปกติไข่นางพญาจะถูกสร้างขึ้นใหม่ตลอดเวลา ชันโรงงานจะสร้างถ้วยไข่ที่มีขนาดใหญ่กว่าปกติ ตัวอ่อนที่อยู่ในถ้วยนั้นจะได้กินอาหารมากกว่าตัวอื่น

ชันโรงงาน เป็นกลุ่มของชันโรงที่มีมากที่สุดในรัง และส่วนใหญ่เป็นตัวเมีย ทำหน้าที่ตั้งแต่ทำความสะอาดและซ่อมแซมรัง สร้างถ้วยตัวอ่อนไว้ให้นางพญาวางไข่ สร้างถ้วยอาหารไว้เก็บน้ำผึ้งและเกสรดอกไม้ ให้อาหารและคอยเป็นพี่เลี้ยงช่วงนางพญาวางไข่ ปกป้องรัง และออกหาอาหาร ชันโรงงานจะมีอายุอยู่ได้ถึง 60-90 วัน

ชันโรงตัวผู้ เป็นกลุ่มที่น่าสงสารที่สุด เพราะหลังจากโตเต็มวัยแล้วต้องบินออกไปออกรังเพื่อทำหน้าที่ผสมพันธุ์กับนางพญา และจะไม่สามารถกลับเข้ารังเดิมได้ ชันโรงตัวผู้จะมีอายุอยู่ได้แค่ 20 วัน

การเจริญเติบโตของชันโรง

ระยะไข่ ชันโรงงานจะทำถ้วยไข่ที่ใส่อาหารเหลวรอไว้ เมื่อนางพญามาวางไข่ ก็จะปิดถ้วยให้ตัวอ่อนเจริญเติบโตอยู่ในไข่ ถ้วยของตัวอ่อนจะมีสีเข้มที่สุด ยิ่งโตยิ่งสีจางลง

ระยะหนอน กลายเป็นตัวหนอนแล้ว แต่ยังคงอยู่ในถ้วยอาหาร ถ้วยจะเปลี่ยนเป็นสีขาวขุ่นถึงสีครีม

ระยะดักแด้ ยังอยู่ในถ้วยตัวอ่อนเหมือนเดิม แต่มีสีอ่อนลงมาก

ระยะตัวเต็มวัย ตัวอ่อนของชันโรงจะกัดถ้วยตัวอ่อนออกมาแล้วใช้ชีวิตเป็นชันโรงอย่างที่เห็นมีอายุในช่วงนี้ประมาณ 35 วัน